

mellem Godseierne og Fæsterne. Saaledes forstod jeg idetmindste det ærede Medlems Udtalelse; men det forekom mig rigtigt nok, at der var en Modsigelse i det ærede Medlems Ord, naar han strax derpaa fremhævede, at der blandt dem, der paa ingen Maade vilde indblade sig paa at afhænde deres Fæstegods, var Mange eller dog Flere, som ikke vilde det, netop fordi de antog, at Bøndestanden var bedst tjent med at befinde sig under de nuværende Vilkaar, der vare saa humane som muligt. Naar Forholdet imidlertid stiller sig saaledes — og jeg troer, at jeg omtrent har gjengivet det ærede Medlems Mening — saa seer jeg ikke, at det egentlig med Rette kan siges, at der ikke blandt Mænd, der staae paa hver af de to Sider, men mellem hvilke der findes et saadant Forhold som det omtalte, kan finde nogen Tillid Sted. Men jeg skal indrømme, at dette Spørgsmaal er et af dem, som har givet Anledning til saa mange og saa uhyggelige Bevægelser, at det ved saamange Leiligheder er blevet benyttet og brugt til at fremkalde Mistro, Mistillid og Misforstaaelse, og at det stundom endnu kan bruges og hænges ud som Skilt i samme Hensigt, at det maa være onfskeligt at faae det ud af Verden, og naar dette er onfskeligt i det Hele taget, saa kan jeg forfikkre det ærede Medlem om, at det ikke er mindst onfskeligt for dem, der ere i Besiddelse af Fæstegods. Jo længere det staaer uafgjort hen, desto mere utaaligt bliver det derved, at dets Afgjørelse trækkes i Langdrag. Jeg vilde derfor, naar det allerede skal afgjøres, meget ønske, at vi havde Udsigt til at faae det afgjort snart, saa at vi ikke fra den ene Rigsdag til den anden skulle see Lovforslag fremkomme, der sætte Alles Sind i Bevægelse uden at føre til noget som helst Resultat. Jeg vilde ansee det som overordentlig beklageligt, om vi til Slutningen kom til at staae saaledes, at Forhandlingerne om dette Spørgsmaal ikke førte til noget som helst Resultat hverken i den ene eller den anden Retning. — Gaar jeg nu over til det Forslag, der egentlig ligger for, da troer jeg, at man skylder

den ærede Forslagsstiller Tak, fordi han er kommen ind paa den Vej, han nu er gaaet. Hans Forslag er nemlig grundforskjelligt fra, hvad der hidtil er bragt frem, og fra, hvad der hidtil har været Tale om, naar der var Spørgsmaal om en tvingende Lov. Om jeg end i mange Punkter ikke kan være enig med Forslaget, saaledes som det foreligger her i dets første Stikelse, saa er det dog et Forslag af den Art, at jeg meget godt kan gaae ind paa en Forhandling derom. Hele Sagen er derved bragt ind i et ganske andet Spor og i et Spor af den Bestaaffenhed, at der fra begge Sider stiller sig Grunde, der kunne veies op imod hverandre, og om der end ikke ad den Vej kan tilveiebringes en fuldstændig Enighed, saa kan der dog fjernes en stor Mængde af de Hovedvanskeligheder, som hidtil have gjort sig gjældende, naar der har været Spørgsmaal om en Tvangslov. Det Forslag, som ligger for, begynder da med i § 1 at bestemme, at enhver som helst Gaard, der ikke forud ved frivillig Overeenskomst er gaaet over til Selveiendom, skal, naar den ikke paa Grund af tidligere Salg af Bøndergods er bestemt til at udtages til fri Raadighed, sælges ved Auktion, og derefter træde de paafølgende Paragrapher i Kraft med Hensyn til Gaarden, naar den saaledes er gaaet over i Andenmands Hænder. Der er ved denne Bestemmelse og ved Bestemmelserne i de paafølgende Paragrapher foreslaaet Foranstaltninger, som bringe Eier og Bruger i en saadan Stilling ligeoverfor hinanden, at de begge to have en nogenlunde ligestor Opfordring til at søge at undgaae at komme ind i den Situation, som § 1 medfører, ved forinden at gaae ind paa en billig Overeenskomst. Det er derved, at dette Lovforslag adskiller sig fra tidligere Lovforslag i samme Retning, at det, medens det paalægger Eieren en vis Tvang til at sælge, tillige paalægger Brugeren en indirecte Tvang til at kjøbe, naar han ikke vil udsætte sig for Følgerne af Lovens Bestemmelser. De enkelte Bestemmelser i saa Henseende ere vistnok af den Bestaaffenhed, at der om dem kan næres forskjellige Meninger. For mig staaer saaledes en Bestemmelse om Afgivelse af en Trediedeel